

Szepesi Attila

Bagolyvár

„Az egyszemélyes seregből, aki egykor voltam,
hírmondónak csak magam maradtam.”

(Határ Győző)

Árnyjáték

*Parányi fotográfia-negatívok tekercese
anyám fiókjában, nem tudható, mikori. Egy-egy
körömnnyi képen csak bizonytalan maszat látható, de ha
fény felé fordítom, az elmosódó alakok forgatagában fel-
ismerhetek zenebonás szüreti mulatságot, keringős megyebált, trombita-
harsogás közepette búcsúzó, virágfüzérés katonavonatot, mankón bicegő
sebesültek hazatérését. Beregszászi betlehemezőket, karácsonyi
vásárt, karneváli álcák trombitás örvényét. Nyárutói napernyős
forgatagot Badalóban, tán bécsi huszár-
parádét, bártfai rokonlátogatást, selmeci bányászok
ünnepi masírozását, pöstyéni
feredőzést, vagy épp soproni amatőr színjátszók
bolondozását – minden hajdani tragikus vagy mézesmázos
eseményt, amiről gyakran mesélt illavai születésű nagyanyám.*

Falábú Jancsi

*Vállán öreg karabéllyal
jön a kipi-kopp józsefvárosi utcán, közeledik a kipp-kopp macskakövön Falábú
Jancsi, ütemre kopog a, kopog a
lépte. Fél száz éve közeledik gyúrt kalapban, kipi-kopp, fekete
árnyék, de ide sosem ér. Micsoda éjszakából, jön a ruszki tankok
torkolattüzezből, komótosan lép, tán
imbolyog is, proli-gólem. Dohos pincelakások és kocsmalárma felől
csak jövőget, kopp-kopp, rántottleves és
kelkáposztaszagú udvarokból, elkoszlott gerlék burukkolásából. Jön egyre
közelebb, kopp-kopp. Jön hatalmasan a történelem
vígasztalan külvárosából. Jön az ismeretlen és elátkozott Falábú*

Jancsi. Nincs emlékműve se, kopp-kopp, folyton közeledik. Ködből született, horpadt-arcú hérosz: kipi-kopp, kopog a, kopog a, kipp-kopp falába döccen a hepehupa járdán.

Nyárimikulás

*Mi van, te nyomorjampec, kimenő van a szegényházban?
Csak ne diózzon a szemed, mert betöröm a
burádat. Kússz el a trágyagyárba fő-
kóstolónak, hanyag haverom, vagy mint az indián,
szaladj a fíng után. A lényeg: lépj olajra, te izompacsirta,
kopj le, mielőtt összekuszálom a bélésed, slattyogj a muccsai
csöcsrázóba csörögni a csúzos
nénikéddel, aki tripperes
bártáncosnő volt Singapore-ban. Hiába is
köpnél a toprongyos ősdnek, aki a fogával
vakarózott. Ide a rozsdás bököt, ha nem adom kezedbe a kukkoló
kókuszod, te macskajancsi. Nálam egy pofon hat bukfenc. Húzz hát el a
vadludakkal, és ne játszd hőzöngve az
eszed, te girnyó nyárimikulás!*

Vasvödör

*Találkoztam egyszer a vonaton Tativál, egykori
játsszótéri cimborámmal, aki egy NB III-as focicsapat ugrifüles
balszélsője volt. Elmesélte: nemrég
szabadult a börtönből, három évet sóztak rá, mert valami homályos
Széna téri fényképen felismerték, ahogy egy jókora
dobtáras géppisztollyal feszít a legendás Szabó bácsi oldalán, hiába
tagadott. A vallatásokról, melyeket sokszor éjszakai álmából
felriasztva tartottak, csak annyira
emlékezik: többször elájult, és ekkor leöntötték jéghideg vízzel – nagyot
koppant a betonon a vasvödör. Ma is fáj a veséje. Mégis a forradalom
legsörnyűbb emléke számára nem is az akasztott ávos, hanem a ferdeszemű
kiskatona, aki kiugrott az égő ruszki tankból, lángolt a ruhája, ordított és
kínjában hánytá-vetette magát. Csak valami elüszkösült
kupac maradt belőle a járdaszélen, akkora, mint egy csecsemő.*

Pirregő

*Hamar rájöttem, még süvölvény
korom előtt, amikor eltársalogtam a kajla
széllal, a csörgő vadvizekkel, a beregszászi Vérke-parton
hempergő lobonc kutyákkal, az őszi kár-kár
varjúsereggel, meg a fakéreg mögött rejtve pirregő
szárnyas animulákkal, hogy a madarak, a négy-, hat- és nyolc-
lábú lelkecskék hangját értő juhász története nem
csakcska mese: Isten teremtményei
nem tudnak
mást mondani, mint ami van. Örökkön örökké
örömről, éhségről, kínról, szerelemről beszélnek, és csivitelő,
hörgő-morgó, vakkantó, palattyló-kuttyogó-korrogó
hangjuk kulcsa a felfénylő vagy épp
elhomályosuló pillanat.*

Hani

*Mint kotlóstyúk a serteperte csibéit, úgy pátyolgotott néhányunkat, balga
művészjelölteket Hani, a pöttöm japán lány, nálunk öt-hat
esztendővel idősebb, de évtizedekkel bölcsebb – csöppet sem
mellékesen Kodály diákja a Zeneakadémián. El-eljött velünk füstös
csehókba, ahol kétforintos kolbászt faltunk mustárral és savanyú fröccsöt
nyakaltunk. Nyesegette közben a rigolyáinkat, és elmesélte egyik
bálványunk, Federico García Lorca halálának igaz történetét, megfosztva a
bolsevik mesketétől. Egyszer a Zeneakadémia művészfolyosóján odavitt
a mesteréhez, aki épp a Pesten vendégszereplő Benjamin Brittennel
beszélgetett és bemutatott a meghökkent és kedélyesen vigyorgó
angolnak. Később már csak kósza híreket hallottam Haniról: odahaza
megszervezte a Kodály Társaságot, és kedvenc produkciója az volt, hogy
előadásai közben magyarul énekeltette a japán tanárjelöltekkel
Kodály Esti dalát: Erdő mellett estvéledtem...*

Északi szél

*Kiféle szerzeté voltál, te
pilisí erdő mélyén, kusza gyökerek alól kigördülő
sárgult koponya? Málló rögöket csócsál
hiányos fogsorod, szemüregedbe nyúlós sár tapad. Tán
barlanglakó zsiványé lehettél,
loppanó medvevadászé, őstulokra leső íjászé, vagy
tatár martalóc elől menekülő boldogtalan földművesé. Vagy épp a*

legendás Vác remete tanítóánya, aki
félrehúzódott a világi lármától. Naphosszat magában motyog,
gombákat, fácántojást, édes bogyókat gyűjtöget.
Éjszaka rózsetüzet gyűjt ágakból tákolt kalyibájában,
áhitatosan zsolozsmázik, míg a szarvas-patás
ördög vihogó lányokkal kíséri, és hallgatja, miről duruzsol odakinn a
fakérget horzsoló északi szél.

Bagolyvár

61 nyarán egy Soroksári úti
gyártelepen dolgoztam, afféle tedd-ide-vidd-oda
diákként. A műhelyekben gépalkatrészeket
fabrikáltak a szurtos kovácsok, esztergályosok. Tartozott a
telephez egy baljós hangulatú, omladozó toronyépület is, amit
Bagolyvárnak mondtak és babonásan kerültek. Egyszer fel akartam
menni a rozoga falépcsőn, de egy öreg sváb kovács leintett és
suttogva elmesélte: a forradalmárok oda szorultak vissza november gyászos
emlékű napjaiban a karhatalmisták elől, amikor pedig
elfogyott a lőszerük és belátták, hogy végük, egy pálinkás-
butykosból leitták magukat a sárga földig. Ilyen elgyalázott
állapotukban, egymás hegyén-hátán henteregve
fogták el őket, melósfüukat-lányokat a verescsillagos pufajkások: az
alkohol és a halálra-szánt ölelkezés mámorában.

Egyszemélyes sereg

Felmenőim, bajorok, szigorú szászok, hegyi
tótok, pápista polákok, kutyafejű
tatárok, sörnyakaló csehek és méla
morva halászok, palócos beszédű cipszer
erdőjárók, meg pislákoló karbid-
lámpával a föld mélyét fürkésző
görbe selmeci ezüstbányászok, s te, Königsbergnél fűbe harapott
deli lovaskatona, meg az ábrándos
altatódalt dudorászó
bögyös ruszin cselédlyányka, és a mackórejtvő fenyvesben bolyongó székely
góbé, s mind-mind a többiek, az arcukat vesztettek, a ki-tudja-Hunnia
miféle nációiból vétetett kuruc meg labanc vitézek, fekete rögöt túró
bölcs vagy épp balga földművesek: vagyok az általatok megálmódott
egyszemélyes sereg.

Hommage á Kosztolányi

*Irodalom, te holnemvolt
árnyék-birodalom. Csontba-hasogató
fájdalom. Lián-befonta kőtorony. Ringy-rongy köpenyű
bonc kezében kattogó
imamalom. Csavargás a Napúton. Hadak nélküli
koldushatalom. Szálas tölgy keleti ugaron. Víg
vígalom. Veres avarcsomó csillámló
hegyi patakon. Részeg-püfölte, húrja szakadt
cimbalom. Holtak fölé púpozott kavicsshalom. Kanyar ösvényen
vízzel-telő patanyom. Vércsöpp baljós szuronyon. Idegen kipi-kopogás
ünnepi orgonafutamon. Bolondokházi
rémek-hujjogta borzalom. Világ-
végi ismeretlen-multú fekete rom. Kínjában
holdas éjszakán át meredten bömbölő, busa barom.*

Nostradamus-etüd

*Eljön az örök háborúk kora, az éh- és szomj-
halálé. Csernobil és Armageddon után a végtelen
sivatag éjszakáé. A szennybe fulladt tengereké, letarolt
erdőké – harang se kondul értük! –, a kirabolt hegyeké. Véres
iszapot böfögnek a csukló források, és a fogyatkozó levegőben vér-
szívó parányok milliárdjai szálldosnak. A kiszarolt földgolyó
árván pörög a Napúton – Isten magára hagyta egykori
nyáját: nincsen gondja többé a nyelvüket és arcukat
veszítve makogó csontváz-hadakra, melyek múltja-jövője-sincsen
hiénafalkaként, kaffogó
fogakkal zsákmányt lesőben bolyonganak felégett pusztából pusztába, és
ülnek kannibál-lakomát a terméketlenné zsarolt
földön, míg körülöttük – a hajdan szent városok romjai fölött –
pernye kavarog és miazmás szél fütyörészik.*